

DELBÁCSKA

Árkeresztőség és kladóhír
Bodjenja 3. szám. (Wagne
117, éjjel 488. Sörgöncelm

NOVISAD, 1926. JUNIUS 27.

VASÁRNAP

Előfizetési ára: egy hóra 40, három hóra 120, fél
évre 240 és egész évre 480 dinár. Egyes száma
ára hétköznap 1:50 dinár, vasárnaponként 2 dinár.

Egészség és iskola

A befejezett tanévkor végig kell tekintennünk az elmúlt iskolaéven. Meg kell néznünk nemcsak a tanítás eredményét — azt a szakemberek bírálják meg.

Minket a gyermek egészsége, az ifjúság fejlődése érdekel az iskola kérdésében. Az iskolák mind államiak. A felekezeti és magániskolák megszűntek, a felekezeti és magániskolák épületeit az állam vette bérbe az állami iskolák céljaira. Az iskolák száma és a tantermek száma nem emelkedett olyan arányban, mint a tanulók száma, így a túlszűfolt-ságon úgy segítettek, hogy este 7 óráig terjesztették ki az előadások idejét.

Ezzel ugyan elejét vették a túlszűfolt-ságnak, de nem vették tekintetbe azt, hogy a mint a felnőtt ember munkája a reggeltől délig tartó időben a legeredményesebb, úgy a gyermekek tanulóképessége, szellemi fogékonysága szintén a reggeltől délig tartó időben a legjobb, legmegfelelőbb. A délutáni idő, bár délelőtt nem voltak tanításon, a gyenge fejlettségű agy és szervezet bizonyos fokú kifárasztásával jár és így nem olyan alkalmas a tanulásra, ami feltétlenül a tanítás és tanulás rovására megy.

A másik szempont, amit nem vettek tekintetbe, az hogy a kültelkeken tehát épen a földműves, gyárimunkás és napszámosok lakta vidékeken nincsenek is iskolák és így a gyermekek kénytelenek hóban, esőben, sárban messze kilométereket gyalogolni, amíg az iskolába érnek és a télen korán beállott sötétség miatt rossz, vagy semmiféle világítású utakon a telepekre és távoli helyekre későn hazamenni. Ezen utak megtételénél a gyermekek, akik fejlődésben vannak, testi erejüket felhasználják már a tanítás előtt, ami ismét a tanítás rovására megy.

Az egész napon át igénybe vett tantermek és meg az esti tanonciskolák miatt is, a tantermek nem szellőztethetők olyan méretekben, amint a tanulók egészsége azt megkívánja. Az egészségügyi inspektorátus és iskolaorvosok nagy hozzáértéssel és körültekintéssel végzik nehéz feladatukat, de munkájuk elé akadályokat gördít a tantermek hiánya és a fentebb említett beosztás.

Az a kis pufók, pirospozsgás arcú gyermekek, ki a hatodik életévéig a szülői házban szabad levegőn egyedül vagy testvéreivel tölti el idejét és a játszópajtásaival a szabad levegőn él, amint az iskolába jut, halványodik, étvágya romlik, mirigyei a nyakán duzzadni kezdenek és sok tüdőben kezd fejlődni a tuberkulózis.

Ha az iskolatörvény revízió alá kerül, úgy ezen szempontok feltétlenül bírálat tárgyává kell, hogy tessenek és ha az állam és városok nincsenek abban a pénzügyi helyzetben, hogy új iskolákat építhessenek, úgy nagyon előnyös volna a felekezeti iskolák és magániskolák jogainak visszaállítása. A felekezetek vetélkednének a legjobb, a legmodernebb iskolák építésében, természetesen állami felügyelet alatt.

Ennek kettős haszna lenne az államra, gyorsan sok iskola állana rendelkezésre, egészséges tantermekkel, hol megszűnne a túlszűfolt-ság és a gyermekek egészségére az is-

kolai orvosok hathatósabban vigyázhatnának, másodsor ezen tantervek javadalmazását a felekezetek vállalnak magukra, amivel az állam terhei csökkennének.

Természetesen az állami jelleg és felügyelet mindenben megmaradna. Jó iskolák,

modern tantermekhez jutna az állam és a felekezetek minden áldozatra készek volnának, hogy az iskolákat fenntartsák és magas színvonalra emeljék.

A sok gyermek egészsége megérné ezt az állami intézkedést.

Heves vita után elfogadták a jugoszláv-olasz szerződést

Nincsic és Trumbics szóharca -- Trumbics kétórás beszéde

Beogradból jelentik: A délelőtti folyamán a képviselőházban a jugoszláv-olasz szerződés volt szónyegen, amelyhez elsőnek dr. Trumbics szólott hozzá és kétórás beszédben azt fejtegette, hogy a szerződés Jugoszláviának kárára van.

Arra mutat rá, hogy az olasz állampolgároknak a jugoszláv tengerparton szabad letelepedési joga van. Trumbics beszédére Nincsic külügyminiszter válaszol, aki végigveszi Rapallótól egész a mostani szerződésig a szerződések történetét és kimutatja, hogy a szerződések Jugoszláviának nagy előnyöket biztosítanak.

Olaszország egész magatartása a céltudatos politika jellegét viseli magán. Nincsic újból válaszol. Megállapítja, hogy a kisantant

államai közt Olaszország politikáját illetően semmi ellentét nincsen és mind a három állam Olaszországgal szemben közös politikát követ.

Trumbics válaszában újból Itália adriai és a dalmát tengerpartokra való aspirációjával foglalkozik. Nincsic újból válaszol és megállapítja, hogy a kormány az igazság volt akkor, amikor az olasz állam elleni tüntetéseket be-tiltotta.

Nem szabad elfelejteni, hogy Olaszország valódi kulturális, amellyel szemben minden sértés kárára lehet az államnak. Nyomatékos megbotránkozásának ad kifejezést azok ellen a kifejezések ellen, amelyeket dr. Bucs használt Olaszországgal szemben. A javaslatot elfogadták.

Petrovaradinnál pénteken éjjel kilépett medréből a Duna

A Duna Pozsonynál már apadásban van Budapesten pedig tegnap éjjelkor 638 centiméteres vízállással tetőzött Budapesten és reggel hét órakor már egycentiméteres apadás volt észlelhető. A víz apadása azonban igen lassu lesz, mert a felső Dunán ismét volt nemi áradás. Ausztriában az idő még mindig esős. A Budapest alatti szakaszon, az áradás, az előzetes jelzésnek megfelelően halad előre.

Mohácsnál a Duna vízállása ma reggel nyolc órakor 653 centiméter volt. A kulmináció harmincadikára várható. Veszély nincs, a védelmi előmunkálatok serényen folynak.

Noviszádon tegnap 566 centiméter volt a vízállás. Apatinnál 697, Bogojévnál pedig 688 centiméter.

Tegnap éjjel Petrovaradin-Majornál a Duna egy helyen, ahol a gát valamivel alacsonyabb volt, kilépett medréből. Az azonnal oda küldött katonaság nyuggátat vont és sikerült a további veszélynek elejét venni. A petrovaradini gáton most erősen dolgoznak, hasonlóképpen a noviszádin is.

Bécsből jelentik: Az újból beállott bőséges esőzés következtében, a Duna mellékfolyói újból áradnak. A vízállás Reichsbrückénél ma ma reggel 326 centiméter volt. A vízállás holnap reggel valószínűleg 365 centiméterre emelkedik. Strasszburgból derültebb időt jelentenek. A hegyek között 1400 méter magasságban havazik.

Nagy tüntetés volt tegnap Splitben, az olasz szerződés ellen

Splitből jelentik: Tegnap és ma délelőtti nagy tüntetéseket rendeztek az Olaszországgal kötött szerződés ellen. A csendőrség közbelepett és a legerélyesebben járt el a tüntetőkkel

szemben. A tüntetések során több letartóztatás is történt. Elterjedt hírek szerint a tüntetések megismétlődése várható.

A bolgár külügyminiszter beogradi látogatásáról nyilatkozik

Szófiából jelentik: Burov külügyminiszter Genfből visszatérve, a sajtó képviselői előtt kijelentette, hogy a népszövetségi tanács által egyhangulag jóváhagyott menekültügyi segély sikere annak a bizalomnak köszönhető, amelyet Bulgária békés és lojális politikája kellett, továbbá a nagy- és kishatalmak ama meggyőződésének, hogy a kölcson nem csupán

emberbaráti célokat szolgál, hanem hozzájárul az ország megnyugvásához is és így előmozdítja a jószomszédi viszony megjavulását. Beogradi látogatásáról szólván, Burov kijelentette, hogy Nincsic külügyminiszterrel történt megbeszélés igen szívélyes volt és alkalmas adott bizonyos félreértések megszüntetésére.

A blédi konferencia kulisszatitkai

Jugoszlávia legszebb furdőhelyén még most is mindenki a kisantant konferenciáról beszél -- Érdekes epizódok -- Bléd idegenforgalma emelkedik

Bléd, június 24. A kis entente konferencia résztvevői hazautaztak s még csak a diplomácia és a sajtógárda egynéhány tagja élvezi a blédi tó szépségeit. A „Park“ szálloda pazarul berendezett éttermében nap-nap után feltűnik Okenszki lengyel nagykövet impozáns alakja Hoffinger osztrák ügyvivő társaságában. A sajtó képviselői közül Armstrong amerikai újságíró és Berkes Tivadar a „Berliner Tageblatt“ tudósítója sűtkéreznek a napon. Az újságíróknak itt nagy becsületük van. Kenda János a község polgármestere és Bléd szellemi irányítója szinte szokailan előzékenységgel kezel bennünket. A sajtókonferencia óta, amelyen ugyszólván a világ összes lapvállalatainak képviselői részt vettek, mindenki az újságírókat részesíti előnyben. Még is érdemlik, mert hihetetlen munkát végeztek. Olyan volt a nagyszerű furdőhely a konferencia tartama alatt mint a hangyaboly. A „Park“ szálló óriási halljában éjjel-nappal működtek a külön beállított telefonok és Hughes gépek. Nagyvásári láрма, az európai nyelvek bábeli zürzavara töltötte be a termet. A nagyszabású gépezet tökéletesen bevált s ha itt-ott kisebb zavarok mutatkoztak is, nagyjában mindenki azzal az elhatározással vált el a vendégszerető szlovén furdőhelytől, hogy legközelebb itt tölti szabadságidejét.

Mitileneu, az elegáns román külügyminiszter volt a nap hőse. Pompás szikár alakja, igazi arisztokrata megjelenése és válogatott dandy öltözékei közfelfűnést keltettek. Armstrong sehogyan sem tudott megbarátkozni azzal a gondolattal, hogy Mitileneu román és nem amerikai állampolgár.

Hogy is lehet valaki ilyen elegáns — mondotta és nem amerikai. Hiszen Mitileneu még tennisszezni is tud nagyszerűen!

Hogy működtek az angol újságírók

Az amerikai és angol újságírók különben nem fogták fel hivatásukat és kiküldetésüket tulszigoruan. Egész nap furdőtek, tennisszeztek és ha délutánoként nem jött össze a golf-parti, a „Park“ halljában sakkoztak. Közben persze a német és magyar újságírók agyontiporák a telefon cellákat.

Armstrong kedélyes oldaláról fogta fel tudósítói megbízását. A kisentente külügyminiszter a „Toplice“ különtermében tanácskoztak s oda még a miniszterek legbizalmasabb embereinek is fejtétel terhe alatt tilos volt a bemenet.

Armstrong ezzel nem törődött, egyszerűen nem vette tudomásul a szigorú ellenőrzést. Nap-nap után, a tanácskozások befejezése után, valódi angol pipájával a szájában oda sétált a „Toplice“ féltve őrzött épületébe s ha valaki megállította, könnyed, de hamiskás mosollyal csak a következőket mondotta:

— All right!

Majd szó nélkül besétált a terembe és meginterjúvolta Nincsic külügyminisztert.

Egy amerikai újságíró leleplezése

Egyetlen-egy újságírónak sem nyilatkoztak a tanácskozás eredményéről, csak Armstrongnak, aki az amerikai sajtót képviselte. A „Newyork Times“ tudósítója volt tehát az a bizonyos ősforrás, ahonnan a többi újságírók tudományukat merítették. Becsületére legyen mondva, Armstrong e tekintetben is gavallérnak mutatkozott. Maga köré gyűjtötte kollé-

gáit és szószerint leadta a konferencia teljes tárgyalási anyagát. Haragudtak is érte Benes és Mitileneu, de az amerikai sajtó hatalmán elnémult a kritika és az elégedettség hangja.

Armstrong szenzációs részleteket mondott egyes eddig még ismeretlen kulisszatitkokról munkatársunknak. Bizalmasan mesélte el a „teljes összhang“-ban lefolyt konferencia egyes épületes jeleneteit. A legérdekesebb a következő:

— A cseh külügyminiszter tudvalevőleg annak idején erősen exponálta magát a Népszövetségnek, hogy a macedón bizottságnak nagyobb kölcsönösszeget juttassanak. A macedón komité bulgáriai propagandája természetesen az SHS királyság ellen irányul s így Benes feltűnő magatartása kínos meglepetést keltett külügyi politikánk irányítójánál. Az entente konferencián természetesen ez a kérdés is szóba kerül s Nincsic e miatt heves szemrehányásokkal is illette cseh kollégáját.

Miután pedig Jugoszlávia és Csehszlovákia defenzív szerződést kötöttek, Nincsic azzal a kívánsággal állott elő, hogy Benes Bulgáriával szemben is kössön garancia szerződést.

Benes kereken visszautasította Nincsic javaslatát és semmi szín alatt sem volt hajlandó a garancia szerződést ilyen értelemben kiegészíteni. Ekkor történt az első összecsapás, amely drámai befolyású volt. Nincsic felháborodva tiltakozott Benes magatartása ellen és nyomban el akart távozni a konferencia színhelyéről; ez utolsó pillanatban azonban Mitileneu megmentette a helyzetet, aki mint igazi diplomata feltétlenül el akarta kerülni a nyilvános botrányt s egy közvetítő indítványt terjesztett elő, amely igazolta a régi közmondást, hogy a „kecske is jóllakott, meg a káposzta is megmaradt“.

Igy mesélte ezt Armstrong, akinek állítólag maga Nincsic panaszkodott Benes eljárása miatt. Si non e vero, ben trovato.

Blédben mindenki sokat eszik

A politikai mozgolódás különben kitűnő üzletnek bizonyult a furdőhely étterem tulajdonosai részére. Soha még annyit nem ettek és ittak emberek, mint a kisentente konferencia tartama alatt. A sok politizálástól megéheztek és szinte félelmetes mennyiségben fogyasztották a diszbankettek rengeteg fogásait.

Még most is mindenki a bankettekről beszél, olyan mély és tartós benyomásokat hagyott hátra a tartáros pisztrángok beláthatatlan tömege.

Egyébként az idegenforgalom napról-napra emelkedik. Az idén a magyarok is tömegesen látogatják Jugoszlávia gyöngyét. Nincs is széles e világon annyi természeti szépség, annyi fény, pompa és elegancia egybehalmozva, mint itt, ahol nemcsak a sok politizálástól, hanem a pompás levegőtől is mindenki az evésről, menükről és szoárékról beszél. Hamm kollégám, aki itt a „Deutsches Volksblattot“ képviseli, hihetetlen méretekben gyarapítja szikár alakjának testsúlyát. Két hét alatt állítólag tíz kilót hizott a sok pisztrángtól. Benes harcásája is még közzsájon forog, amelyről azt mondják, hogy önként adta meg magát sorsának, egyszerűen beleszaladt Benes hálójába. A cseh külügyminiszter nem is elégszik meg azokkal a bizonyos „kleine Fisch, gute Fische“-ekkel, mert kifogott harcásája 5 kilót nyomott. Csak nagy és kiadó halakra pályázik. Ez az ő külpolitikája, amelyet velünk szemben is érvényesített.

A csodasziget csodaharangja

Tegnap a romantikus Mária szigetre evezünk. Százados lépcsőkön vergődünk fel az ősrégi templomba, amely bámulatra ejt mindenkit építészti stílusával és berendezésével. Szent János napja volt és az ájtatos hívők teljesen megtöltötték a szép, dus aranyozással és a festészet műremekeivel díszített templom belsét.

A csodaharang az érdeklődés központja.

A templom belsejében egy hosszú kőtél ereszkedik a menyezetről, amellyel bárki megkondgathatja a harangot, amely a monda szerint minden kívánságot teljesít. Egy gyönyörű német vers emlékszik meg a „Wunschglocke“-ről, amelyet a templom oldalhajója mellet olvastunk:

Das Glöcklein von Veldes

Salve Regina, Maria am See!
Das Glöcklein wollt ich fragen,
Wie vieler Menschenhand
Am Glockenstrang gezogen,
Aus aller Herren Land
Salve Regina, Maria am See!

Das Glöcklein möcht ich fragen,
Nach Wünschen und Gebet.
Wie viele die geläutet
Erfüllung auch geflecht.
Salve Regina, Maria am See!

Ich frage nicht! Was immer
Ersehnt ein Menschenherz,
Gedanken, Wünsche, Gebete
Verhallen himmelwärts!

Eugen Graf Eucheiburg.

Mária királynő naponta csónakázik

Mária királynő a fejedelmi „Suvoor“ kastélyából naponta csónakkirándulást tesz Péter trónörökösrel. Kedvezőtlen idő esetén pedig autóval járja be a gyönyörű környéket.

A lakosság és a furdővendégek hódolat-teljes tisztelettel üdvözlrik a királynőt és a trónörökösöt, amikor a „Park“-szálloda mellett elrobognak, vagy csónakkal a csodaszigetre eveznek. A napokban várják különben a királynő érkezését is.

A főszezon július 1-én indul meg, amikor a furdővenekar is megkezdik működését. Akkor nyílik meg a nagyszerű „Richli“ gyógyhely is, amely tudvalevőleg természetes Richli és Kneipó féle módszerekkel nyújt egészségét a betegeknek, idegeseknek, neuraszténásoknak egyaránt. Most, amikor mindenki a természetes gyógymodot propagálja, bizonyára ez lesz Bléd legnépszerűbb gyógyfurdője.

Az előkelő helveket a külföldi vendégek nagy tömege már lefoglalta s a legközelebbi napokban megindul a teljes, nagyszabású furdőzem, mely Nizzára, Palermóra és Gardonéra emlékeztet.

Kottas Aladár.

Modern lakás

3 szoba, előszoba [parket], furdőszoba, konyha, éléskamra, cselédszoba stb. július 15-től kiadó. Érdeklődni: Miletičeva ulica 19. szám 3. emelet vagy Pušić Emilinél, kereskedő, Futoški put. 226-1-2

„JUNO“

fehértémű szalont minden hölgy tekintse meg!

Vállalunk fehértémű varrást, himzést, sztorokat, ágyterítőket, lámpaernyőket stb. stb. izléseken és a legolcsóbban.

Jevrejska ulica 4. szám, az udvarban

218-1-3

A DUNA VIZÁLLÁSA

Június 15 én reggel	—	—	—	472
Június 16 án	—	—	—	481
Június 17-én	—	—	—	487
Június 18-án	—	—	—	494
Június 19-én	—	—	—	503
Június 20-án	—	—	—	512
Június 21-én	—	—	—	519
Június 22-én	—	—	—	526
Június 23-án	—	—	—	535
Június 24-én	—	—	—	544
Június 25-én	—	—	—	555
Június 26 án	—	—	—	566

„JUGOSLAVIJA“

Általános Biztosító Társaság Fiókgazgatósága

NOVISAD, ZRINYI PÉTER U. 36.

TELEFON: 55.

Vállal mindennemű biztosítást — Károk 8 napon belül levonás nélkül rendeztetnek — Helyi képviselőket keres

VASÁRNAPI LEXIKON

Ahol pókhálóval fogják a halat — Meddig lehet táplálék nélkül élni?

Mára egy kis ismertetést a természet és az élő lények furcsaságairól. Ezek közé soroljuk a halfogó pókokat.

Akármielyen hihetetlenül hangzik is, komoly tudósok és utazók, azonkívül a helyszínen fölvevő fényképek egész serege bizonyítja, hogy vannak a világon olyan vidékek, ahol a pókok testi erő és nagyság dolgában messze túlszárnyalják a mi kis keresztes pókjainkat és olyan erős hálót szőnek, hogy nemcsak a legyeket, hanem nagy dongókat és madarakat is el tudnak fogni. Ki ne hallott volna a madárszívó pókokról, amelyek hálójukba kerítik és kiszívják a kis énekes madarak belső részeit, csakúgy, mint minálunk Európában a keresztespók teszi a legyekkel és gyöngébb rovarokkal.

Ha nálunk a madarász madarat akar fogni, akkpr kimegy az erdőbe és két vagy három fa közé jó erős hálót erősít ki, a madárhálót; — kis énekesek vakon nekiröpülnek és — foglyok lesznek. Persze, ez nem valami lehetetlenül könnyű, pókhálófinomságú háló, hanem erős csapda, amely nem szakad el és ellenáll a madárka szárnyverdesésének.

Ahogy nálunk Európában a madarász ember csinálja, ugyanúgy csinál Közép-Ausztráliában vagy Madagaskár szigetén a madarászpók. Ezek a helyeken a pókok 5—10 cm. nagyságnyira is megnőnek és nem elégszenek meg apró legyekkel vagy más rovarokkal, mint a mi pókjaink, hanem hatalmas rovarokat is elfognak.

Egy kis keresztespók hálóját szétszakítani nem virtus. Elég egy ujlegyintés hozzá és volt háló, nincs háló, mehet a pókocskát újat csinálni. Bezzeg a madárpók hálóját nem lehet csak úgy kézlegyintéssel szétszakítani. Még ha bottal sujtunk rá, akkor sem fogjuk tudni átszakítani, olyan erősek azok a fonalak, amelyeket a madárpók sző.

Itt nem használ más, — mint ahogy a lovasok teszik utazásuk közben — lovastól nekiugratni és úgy átszakítani. Mert ahhoz már nem elég erős, hogy a lópatkónak is ellen tudjon állni. Van is elég baja velük az utazóknak, mert ezek a pókhálók a szó szor-

ros értelmében elzárják az utat, kivált ha erdő, bokros helyeken lovagolnak. Lépten-nyomon meg kell állniok és egy nagy fatuskóval hadakozni a pókhálók ellen vagy bátran nekirugtatni, hogy továbbjuthassanak. A mi kis erdei pókjaink levelek, faágak között feszítik ki a hálójukat és megfogják — ha megfoghatják — a legyet, de ausztráliai és madagaszkári rokonaik nem elégszenek meg faágakkal: ők kikeresnek maguknak két szomszédos fát és azok között építik föl palotájukat. Ezeknek a hálóknek a szélessége sokszor 6 méter és kb. két méter magasak.

Azzal nem törődnek, hogy így az egész utat elrekesztették, de hiszen éppen ezért feszítették ki — tessék nekiugratni! Am akármilyen okosak is a pókok, az ember mégis okosabb náluk! Még a pókhálóból is hasznot húz. A pók megcsinálja nagykeservesen a maga hálóját és aztán büszkén trónol a közepén, mint Isten a teremtés hatnapi munkája után; erre jön az ember, kikergeti a pókot a biradalmából, aztán fogja magát lefejt a pókhálót és elviszi — halászni. Halakat fogdos vele.

Meddig lehet koplalni?

Furcsa szeszélyei vannak néha a divatnak. Manapság például divattá lett koplalni, amire legpompásabb bizonyosság a derek Bicsérdy mester tanainak nagy sikere. Ez a koplalási divat olyan ellenkezésképpen a világháború előtti idők elmúlt divatjával szemben, amikor nagy becsülete volt a konyhaművészetnek és a jó táplálkozás elmúlt divatját követni nem volt olyan nehéz, mint a mai koplalási divatot.

Aki manapság nem akar elmaradni a kortól és koplalásra adja fejét, azaz gyomrát a divat kedvéért, tulajdonképpen csak az éhezés első napjaiban szenved különösen. Később valami tompult bénulás vesz erőt rajta, ami nem annyira fájdalommal jár, mint inkább általános és folyton növekedő elerőtlenedéssel. A koplaló — akár ember, akár állat — hosszabb ideig tartó éhezés után aluszékony lesz, mozgása, járása mindég nehezebbé válik, csak idegrendszere marad a régi erőben. Közvetlenül a halál előtt azonban ez is felmondja a

szolgálatot. Bénultan, élettelen tömeg módjára fekszik a koplaló helyén, a lélekzetvétele száma folyton gyérül, míg végre teljesen megszűnik és a nyomorultat utoléri a halál.

Csak hogy a csontvázmeg nem lepi meg oly hirtelen az agyonéhezett élőlényt, mint ahogy régebben gondolták. Nagy a különbség, ameddig az ember és a különféle állatok kibirják a koplalást, mielőtt a halál bekövetkeznék. Megfigyelések tanúsága szerint legkevesebb ellenálló ereje a madárnak van. Mindössze kilenc nap. Az ember tizenkét napig győzi az éhezést. Leghőbb barátunk a kutya, húsz napig, míg a béka már háromszázhatvan napon át, tehát álló esztendeig is koplalhat. A teknősbéka koplalási ideje még hosszabb: ötszáz nap. De lefőzi a kígyó nyolcszáznapos teljesítménye, amit azonban felülmúl a hal ezer napig is kitartó koplalási tehetősége. A rekordot a bogarak tartják: ezerkétszáz nappal, tehát három esztendőnél is hosszabb idővel.

Mindez azonban csak arra az esetre vonatkozik, amikor az éhezés váratlanul, minden előkészület nélkül csap le a szervezetre. Nagy átlagban az ember nem bírja tovább az éhezést tizenkét napnál, de vannak koplaloművészek, akik keilő gyakorlattal igazán bámulatos rekordot állítottak fel a legmodernebb divat területén. A híres Succi harminc napig éhezett. Tame azonban lefőzte negyvennapos koplalási idővel, a rekord pedig Merlatti mesternek jutott, aki ötven napon át mutogatta magát és korgó gyomrát, a Budapesten koplaló Georg Lindeneck több, mint 40 napig bírta a koplalást.

Érdekes ismertetések a fogakról

Az ember rendszeren háromszor fogzik. Először tejfogakat kap, másodszor állandó fogakat és harmadszor — műfogakat csináltat. Tehát kétszer ingyen, de harmadszor már pénzért. A katonák a műfogakat tréfásan tábornokfogaknak nevezik, mert mire a bakából tábornok lesz, már ilyen fogakkal majszolja a piskótát.

III. Richárd és Bakács Tamás fogakkal jöttek a világra. A nép ezeket a fogakat boszorkányfogaknak hívja. Ezeknek a fogaknak nincs gyökerük és mégis veszélyesek. Föltétlenül eltávolítandók az újszülött szájából ami nagyon könnyű, mert különben összemarja az anyja emlőjét.

VIHAR

Irta: BÁRSONY ISTVÁN

Az erdőmester ur a szesszió végén (amelyet minden hónapban tartott egyszer a tisztí személyzettel) odaintette magához Tarlóst, a bűgi erdész.

— Barátom — mondta, — magával külön is akarok valamit közölni. Amint az imént hallotta, Bencze, az irodatisztem olyan beteg, hogy teljes talpraállását alig remélhetjük. Nekem megbízható, komoly ember kell az ő helyére, még pedig sürgősen. Magát ilyennek ösmerem. Ha kedve van, felcserélheti zord magányát ezzel a nyugalmas, civilizált elhelyezkedéssel. Idebent élhet köztünk. Maga anynyira tudja az ügykezelés minden csínját-bínját, hogy meg merek bizni gyakorlottságában. Tudom, hogy váratlanul éri az ajánlatom; ne is feleljen rá rögtön. Adok egynapi gondolkodási időt.

Kezet nyújtott a mogorva erdésznek s azután másvalakivel kezdett beszélgetni.

Tarlós meghajolt, elfordult, elment.

Máskor ő is együtt maradt a többiekkel az ilyen alkalmakkor szokásos társaságban; de most nem tudott hova lenni a meglepetéstől. Magányra volt szüksége. Ugyanis folyvást csak az a nagy változás járt volna a fejében, amellyel, nem kis ijedelmére megkínálták.

Igaz, hogy nagy megtiszteltetés érte; de mikor annyira a szívéhez nőtt az erdő, a nagy erdő, mindazzal a felséges szabadsággal amelyet benne élvezhetett.

Több mint husz év óta volt már erdész a Bűgban, ahol talán senki más nem bírta volna el a nagy elhagyottságot; úgy semmi-

esetre sem mint ő, akinek éppen ez volt az eleme, élete. Nem mintha embergyűlölő lett volna, de nagyon szerette a vadont és azt az érzést, hogy akkor vonulhat el az emberi szemek elől, amikor neki tetszik. Az erdő volt mindene. Minden fát, bokrot, füvet, virágot apróra ősmert benne. Még azt is tudta, hogy melyik fa milyen hangon zug a szélben. Barátja, testvére, fia volt valamennyi. Az ősfákra mély tisztelettel tekintett s volt közöttük olyan Matuzsálem, amelyik előtt levette a kalapját. A fiatalabb vágások mind az ő gyerekei voltak; azoknak a születésénél ott volt. Valamennyi erdőlakó vadállatnak, madárnak a beszédét tudta. Akárhányét tökéletesen utánozta. Abban a némaságban, amelyben más emberfia semmi észrevenni valót sem bírt volna felfedezni, ő csudálatos zenéket hallott. S most mindezt itt hagyja?! a maga akaratóból mondjon le a szabad életéről, amely a világon mindennél szebb és jobb?!...

Zúgott a feje. El sem bucsuzott a társaitól. Megszokott tőlük. Nyergeltetett (mindig lovon járt ott, ahol más ember szekérré szorult) s haza lovagolt. Jó másfél órát haladt erős ügetéssel. A lova, amely nem igen szokott ilyen sietéshez, ugyancsak megizzadt mire haza kerültek a hegyek közé.

Otthon az erdész leugrott a nyeregből s a kocsisára ráfordult: Jártasd meg, azután csutakold végig.

Bement a házba, ledobta magáról az ünneplőjét: felvette fahéjszínű, kopott zekéjét, másik cipőt húzott fel; levette a puskaállványról megszokott dsillingjét, amely szinte a testének egy része volt s szórakozottan indult ki az erdőbe. Még ebédelni is elfelejtett. Nem is várták itthon ebéddel. A gazdasszonya azt hitte, hogy az erdőmester urnál marad, mint

máskor is, mindig. Ott a gyűlés után néhány pogácsát evett volt s egy pár pohárka szilvóriumot nyelt le aközben. Ezzel el is hallgattatta a gyomrát; eszébe sem jutott most az ebéd. Csak az erdő! az erdő!...

Maga sem tudta, hogy miért siet úgy ki, különös ok nélkül. Programja nem volt; vadászni nem akart. Csak az erdőt akarta látni, amelyet el akarnak most venni tőle. Ment, sietett, hogy bucsuzzék tőle: vagy erőt merítsen belőle arra, hogy így feleljen: — Nem! Nem megyek el innen...

Meleg nyári délután volt. A levegő tikkasztó. Az ég szakgatottan felhős. Nagy sötét felhőgomolyagok kezdtek egymásra torlódni. Valami „idő” készült. Tarlós nem törődött azal. Észre sem vette. Csak ment, ment, ment. Gondolatokba mélyedve ment feljebb-feljebb. Nem is a lába vitte, hanem a lelke. Felkiváncozott a fenyvesbe, ahol a hatalmas lucfenyőóriások zúgnak most, minthogy szél kerekedett.

Ment, ment...

Az erdész ház udvaráról egy darabig látni lehetett, merre halad felfelé. A lovatjártató kocsis odaszólt a hetesnek: — Vihar lesz s a tekintetes ur meg fog ázni.

— Megszokta — dörmögte a vén hetes és csak rakta tovább a fahasábokat egymásra. Csakugyan vihar készült.

Az égboltozat szürke köpenyegén a lyukak ritkultak, mintha láthatatlan kéz foltogatta a felhőket. A sötét gomolyagok sűrűsödtek, tömörültek, egymásra kapaszkodtak s eközben mammuthalakokat öltve magokra, fel-felhorkantak morgó menyörgéssel.

Az este még messze volt, mégis sötétedett.

Körülbelül fél éves korban bújnak ki az alsó első fogak. Azután a megfelelő felsők. tizenhét hónap alatt kijönnek az összes tejfogak. Mire a gyerek két éves lesz, befejeződik az első fogzás; ekkor a gyerekek összesen húsz tejfoga van: fent tíz és alul szintén tíz.

Ha a gyermek angolköros, vagy vérba-jos, akkor a fogak lassabban törnek elő, rendetlenül állnak a szájban, aprók, csenevész és mintegy féregrágotak. Késő korban is jól meglátszik ez.

A nehéz fogzás sokszor fájdalommal és lázzal jár.

Egyrészt fogzáskor a gyermek egész táplálkozása megváltozik; a felnőttéhez lesz hasonló, ami az egész tápcsatorna emésztésében bizonyos zavart okoz; de másrészt az állcsontokban a kibújni törekvő fog maga körül a csontot és az idegeket szétnyomja, ami nemcsak fájdalmat kelt, hanem az ilyenkor felszivódó szövetek lázat is okoznak.

Ez a húsz tejfoga megmarad a gyerekeknek, míg csak hat éves nem lesz. Akkor a tejfogsor felső és alsó patkója mögött kibújik az első állandó fog; az első nagyzápfog; a test legnagyobb, legerősebb — sajnos, — egyszerűlegromlékonyabb fog. Lesz akkor a hat éves gyerekek huszonnégy fog: húsz tejfoga és négy állandó fog. A négy leghátsó fog az állandó fog; az előtte lévő fogak a tejfogak. Ezek előlről kezdődőleg sorban mind meginognak, kihullanak és helyüket az állandó fogak foglalják el. Ehhez hat év kell.

Mire a gyerek tizenkét éves lesz, már csupa állandó fog van a szájában, összesen huszonnégy. Mikor ez a csere bekövetkezett, akkor ismét leghátul, az eddigi huszonnégy fog mögött, kap megint egy-egy öreg zápfog; a második nagy zápfog, vagy őrlőfogakat, összesen négyet. Már most a huszonnégy fog így ismét hat évig marad változatlan; ekkor — tehát tizenhét éves korában, — kapja az ember a négy legutolsó zápfogát, az úgynevezett bölcsességfogakat (a hozzávaló bölcsesség nélkül!) ezzel aztán ki van a harminckettő. A hatodik évben az első, a tizenkettedik évben a második és a tizenhétadik évben a harmadik zápfogot kapjuk.

Pályaudvarokon mindig követelje a „Délbácskát“

Olyan hangok támadtak a magasban a fekete felhők közt, mintha óriási zászlókat patogatott-ropogtatott volna az erősödő szél.

Egyszer egyszer éles fény nyilalt végig az égbolton s egy szempillantás alatt száz könyöke támadt a villámnak, amint ideges rángással suhintott bele a feltorlódo felhőmasztonokba. Arra nyomban dühös morgással feltek a menydörgést okádó bestiák.

Az eső nagy szemekben kezdett potyogni s olyan erővel vágódott le, mintha jég lett volna közte.

Messziről végehosszatlan sóhajtás közeledett, egyre erősödő zugással. Az már a rohanást érkező vihar tüdejéből fakadt fel.

Sűrűbben zuhogott az eső és mintha milliónyi égignyuló ostor vágott volna végig a földön, úgy ömlött a szakadó zápor. A felhők omló könnyeit vadul kergette maga előtt a vihar, amelynek a zabolátlan paripáját teljesen megbolondította a folytonos villámlás.

Tarlós ezalatt már fenjárt a fenyvesben. A nagy eső ott érte a százados fenyők sátra alatt. Onnan, a hegyoldal pereméről, máskor mértföldekre nyíló távlatokon hizlalta a szeméit. Alatta volt a hatalmas vén bükkös. Még lentebb egy ezred tölgy. És egészen lent a vágás. Mindebből most semmitsem láthatott tisztán. Elmosódó homályba veszett az erdő tagoltsága. Szürkén sötét volt minden odalent is, éppugy, mint odafent a felhők irányában.

A vihar bömbölése betöltött mindent és a nagy kaoszban az erdő nyögése, zugása, jajgatása remegtetete meg a környéket.

Tarlós szinte részegítő gyönyörrel hallgatta azt. Alólról a lomberdő sirt fel hozzá olyan zugással, mintha óriási zuhatag hőmpölygött volna lenn megállás nélkül a meredek sziklafalról; fölötte a fenyves felett a szünetlen

Bicsérdy elődjei

Mentovics tanár ur alma-kosztja

A múlt század másod felében Magyarországon nagy hírű ember volt Mentovics Ferenc. Az ötvenes években Nagy-Körösön volt tanár, Arany János, Szilágyi Sándor, Szász Károly és Tomory Athanáz társaságában. A jelentés, mit abban az időben a gyűlölt Bach-rendszer iskolafelügyelőinek adott nagy derűtséget keltett az egész nemzetben. Oneki ugyanis a német nyelvet kellett tanítania s a félesztendő végén ebben az egy mondatban foglalta össze a hivatalos referátát: „a tanulók nem tudják a ch betűt kimondani.“ Azt se németül jelentette, hanem latinul, „discipuli non possunt litteram ch loqui. Mikor pedig az egész esztendő eredményét kellett összefoglalnia, akkor arról számolt be, hogy „vannak már néhányan“, (sunt jam nonnulli) akik megbirkóztak ezzel a nehéz feladattal.

Mentovics később Nagyenyedre került tanárnak, míg később Marosvásárhelyre. Enyedi tanárkodása alatt azt mondotta egyszer előadás közben, hogy az almában igen sok a tápláló erő s kizárólag is meg lehet élni akár egy évig is. Jó pedagógusok szoktak néha eltérni a tárgyuktól s tesznek olyan kijelentést, amelynek nem látják előre a hatását. Mentovics tanítását az egyik tanítvány kipróbálta. Rác Károly volt az illető, aki később az egyetlen magyar szál — enciklopédiát írta. A próba jól sikerült, egy év múlva is jó kondícióban maradt — csak ép a fogai hullottak ki. Mikor aztán visszatért a polgári kosztra, fogsort kellett csináltatnia, hogy rágni tudjon.

De ha már a tanárok is ennyire megtévednek a különböző élelmiszerek tápláló értéke iránt, még gyakrabban megesik ez a laikusokon. Minthogy pedig minden ember orvosnak is képzelet magát látja, hogy a belső betegségek ellen sokszor a legutódobb professzorok sem tudnak segíteni: minduntalan támadnak „magántudósok“, akik minden bajt egyforma diétával vagy életmóddal próbálnak gyógyítani. Ezek közül egynéhány az újabb időben is világhírré jutott. Ilyen volt Kneipp, a bajorországi falusi plébános, aki vizkurára fogta a betegeit s az egész földön elterjedt a gyógyimódja. Ilyen volt egy más rendszerű hydropatha. Prsnitz és ilyen Lahmasn az ál-

tala behozott diéta apostola. Ilyen volt Némethy Kálmán is, a magyar őstörténet szorgalmas kutatója. aki nem gyógyított ugyan, de egy füzetbe foglalta össze tanításait s szigorúan annak megfelelően élt. Az alma ott van az ő rendszerében is, de mint különleges csemege. O csak vasárnap fogyasztott el egy-két almát, hétköznapokon nyers öröletlen buzaszemeken élt — akár a galambok. Ahhoz képest szelidlelkületű ember is volt, ámbár mélységesen lenézett bennünket, többi alacsonyabbrendű lényeket, akik a húst is megesszük s azt állította könyvecskéjében — mely különösen Németországban terjedt el — hogy testünknek áthatórossz szaga van. Csaknem oda ment, mint Gulliver, aki a lovak országában — Hanihums-ban — való utazása után nem bírta el az emberek kigőzölgését s a saját feleségéhez visszatérve, annak csak három év múlva engedte meg, hogy vele egy asztalnál foglaljon helyet.

Az ilyen csodadoktorok, ha gyógyítani akarnak, sohase szűkölködnek páciensekben. A szegény, halandó, kívált. ha gyógyíthatatlan a baja, végigpróbál néhány jeles orvost s aztán annak a kezére bizza magát, aki rendkívüli kurákat ajánl. Az egyik a delejes asszonynál próbál szerencsét, a másik az óbudai javasasszonynál, a harmadik Bicsérdynél.

Mióta tanult orvosok vannak a földön, azóta mindig akadtak oly emberek is, akik ily univerzális módok szerint gyógyítottak. A régi Rómában például a vizgyógyimód épugy el volt terjedve egy időben, akár Kneipp-korában. Ott egy Charmis nevű massiliai ember hozta be Néror korában, aki egyszerűen hideg vízzel telt medencébe mártotta a beteget. De ezzel szemben voltak orvosok akik borral gyógyítottak persze belsőleg. Ezeket görög néven „oinodozai“-oknak nevezték. Persze a hivatásos — és ugynevezett „tanult“ — orvosok ézekeket még nagyobb hévvel üldözték, mint napjainkban. Hiszen abban az időben minden orvos lenézte a kollegáját. Galenus például, az ókor leghihesebb orvosa, mindig nyg beszélt Thesallos tanítványairól: „szamarak a Thesallos nyáiból.“ S ugyan ő a Bithiniából való híres Asklepiadest is közönséges szédelgőnek tartotta. Ma persze minden orvos dicséri a kollegája tudományát.

H. — P. —

bugásra, ugyanabból a hangnemből, csak még élesebben, minthogy a vihar a hegytetőt jobban érte. Azután az egymásba cikázó villámok közül az egyik elsütötte a felhők nagy ágyuját.

A menykő leütött.

Az erdész belekápázott s majd megsiketült tőle. Hamar bedugta a puskáját egy borókabokorba s ő maga elsieltett onnan vagy ötven lépésnyire. Éppen jókor. Alighogy megállott s egy vékonyabb fa tövéhez kuporodott megint elsült egy ágyu odafent s rettentő sisetérgés közt dördítette le a magvát a fenyvesbe. Az eget-földet reszkettető pukkanásnak mintha halk visszhangja támadt volna.

Tarlós megesóváta a fejét. — A menykő belecsapott a puskámba, mormolta. De nem folytathatta. Még a lélekzete is elállott attól a forgó légnyomástól, amely hirtelen körülvette. Csak azt látta, hogy körülötte hajladoznak ropognak a hatalmas szál fenyőfák s az egyik elagott, szuette vénség kettéroppan s rázuhan a szomszédjára; az megdől a roppant suly alatt, amelyet gigászkező vágott hozzá s recsegeve török rá a másikra, az meg a harmadikra.

Tombolt a széldöntés!

— Felséges! Gyönyörű! Isteni! — ujjongott a nehéhevült vadember és a fájába kapaszkodva feltápázkodott, hogy jobban lássa, mi folyik körülötte.

Már régen csuromvíz volt, de nem érezte.

A vihar ugy ordított, hogy a felhők is megrémültek tőle és szakadozottan öntötték le záportartalmuk maradványát. Az egész erdő bömbölt a vihar korbácsütései alatt; az eső pedig kezdett fáradni, fogyni, ritkulni. A karakán rohanás, amellyel a vihar áttombolt a hegyen,

hirtelen megenyhült. A hahotázó üvöltés távolodott. Az ég sötétsége halványodott. A haromatpor ködei oszladoztak.

Midmesszebről hallatszott a morgás, dörgés, bömbölés. A cikázó égi nyilak már a bükkerdőn tulról lobbangattak ki a felhők közül. A nyargaló vihar nyomán már csak a lankadó szél száguldott; de nem bírta tovább az örült versenyt s lélekzefogytán csillapodott s végre néhány gyöngülő nekirugaszkodás után, lassudva megállott.

Hirtelen megrepedt az ég fátyla és a kékszemű menyország boltozatán felcsillant a hanyatló nap.

Minden uszott a harmatos csillogásban és messze, magasan, a futó felhők mögött, roppant félkörben ölelte át a mindenséget az Isten pántlikája, a szivárvány.

A vihar olyan hirtelen elmúlt, amely rohanást jött.

Tarlós tele tüdővel szitta az édes, felséges levegőt és kábultan a nagy jó érzésektől, amelyekkel tele volt, kiáltotta:

— Ezt hagyjam én itt? Ezt?!... Aki ilyet nem látott, az semmitsem látott! Aki ilyet nem hallott, az nem tudja, milyen az Isten muzsikája!... Nem megyek! Nem megyek el innen!...

Eszébe jutott a puskája. Odasieltett. Ugy találta, kilöve, ahogy a menykő elsütötte. De csodálatosképpen semmi baja sem volt más, csak, hogy az ágya kormosfeketére égett az egyik oldalán. Még a szíjín sem volt nyoma villámcsapásnak.

Hazasieltett és nyomban megírta a választ az erdőmesternek. Ennyi volt az egész a forraságokon kívül:

Itt maradok!

A kamara igazgatósága ismét el akarta bocsátani dr. Koszics Mirkót

A miniszteri biztos azonban értesült erről a tervről és megíusította ezt — Milosevics Péter miniszteri biztos nyilatkozata

A noviszádi kereskedelmi és iparkamarában a miniszteri biztos kinevezése dr. Koszics Mirko visszahelyezése és a szavazatok összehámlálása után még mindég nem állott helyre a béke. A kamara még hivatalban levő igazgatósága sehogy sem tudott belenyugodni Koszics dr. főtitkárnak a miniszteri biztos által történt visszahelyezésébe és ezért tegnap Miroslavjevic Koszta elnök összehívta a kamara plenáris ülését. Ennek az ülésnek előzményeiről és lefolyásáról Milosevics Péter miniszteri biztos a következőket mondotta a Délbácska munkatársának:

Igaz, hogy a noviszádi kereskedelmi kamara mai ülése élénkebb volt, mint a többiek, de nem az én hibámból. A kamara elnöke mára összehívta a kamara plenáris ülését, hogy ezáltal kieszközölje a plenáris ülésnek a határozatát, amely egyedül illetékes dönteni dr. Koszics kamarai titkár elbocsátásáról.

Az ügy a következőképpen folyt le:

Tegnapelőtt és tegnap a kamara elnökének kijelentettem, hogy a szombat reggeli vonattal Beogradba fogok utazni. Ennek az alapján az elnök azt a tervet eszelte ki, hogy a kamara plenáris ülését összehívja, amelyen én nem vehetnék részt és mint a kamara biztos nem ellenőrizhetném a határozatokat.

Én azonban ma reggel nem utaztam el, mert szinte gyanítottam, hogy ilyesvalami készül. És így még ma is Noviszádon maradtam.

Mikor ma reggel az Orbán villába kitélefonáltam és arról értesítettek, hogy összehívták a kamara plenáris ülését, nem voltam különösképpen meglepve. Mindjárt tudtam, hogy a plenáris ülés mint egyetlen illetékes tényező kizárólag Koszics dr. elbocsátásáról akar határozni, hogy ezáltal megakadályozzák az én állásponantomat, amit a kamara egyszerű ülésén Koszics elbocsátásáról szóló határozatával szemben elfoglaltam. Ezzel egyúttal az újonnan választott kamarai vezetőséget, amelyet a múlt héten választott meg, két tény elé akarták állítani egy olyan pillanatban, amikor a kormánybiztos nem lehetett jelen.

Ma reggel igen korán az összes tisztviselőket megelőzve értem a kamarába és a titkár szobájában kezdtem dolgozni. Ezalatt elérkezett a plenáris ülés megkezdésének ideje, de az elnök nem tartotta érdemesnek, hogy engem arról értesítsen, dacára annak, hogy tudta ottartózkodásomat. Tíz óra után a kamara egyik tisztviselője kérdésemre közölte velem, hogy az ülés már folyik, és erre én is megjelentem az üléssteremben.

Az elnök nem jött zavarba és bemutatót a plenáris ülés tagjainak. Hangsúlyoznom kell, hogy az elnök a kamara plenáris ülésével nem közölte a kormánybiztos kiküldését dacára annak, hogy ez nagyon fontos aktus, amely a kamara történetébe is belekerül.

Azonnal tiltakoztam az ellen, hogy mint a kamarához kirendelt biztost nem értesítettek a plenáris ülésről. Az elnök azzal védekezett,

hogy ezt a határozatot csak ma reggel hozta meg, holott biztosan tudom, hogy a kamara vidéki tagjainak már tegnap korán reggel sürgönyökkel menesztettek. Csupán egy dolog ejt csodálatba, hogy a kamara vidéki tagjai hallgatóságosan megerősítették az elnök állítását, mely szerint csak ma hívták össze az ülést, holott a táviratokat már tegnap megkapták és csak az éjjel utaztak el lakhelyeikről.

— Miért kellett az elnöknek ehhez a lépéshez folyamodnia — kérdezte munkatársunk.

— Nem akarok részletekbe bocsátkozni — mondotta a miniszteri biztos — mert mint kormánybiztosnak nem is szabad, de úgy hiszem, hogy a gazdasági körök pontos informálása végett szükséges abbéli meggyőződésnek kifejezést adni, — amelyeket a kamarán kívül szereztem — hogy dr. Koszics titkár, aki mint kamarai képviselő a kamarai határozatoknál a törvényes előírásokat betartotta, arra az álláspontra helyezkedett, hogy az elnök a kereskedelemügyi minisztérium módosított kamarai szabályzata értelmében nem rendelkezik a kamarai tagság passzív választó jogával. Mivel pedig dr. Koszics lelkiismeretesen akarja teljesíteni a kötelességét, amelyet a kamarai szabályzat előír, egészen természetes, hogy Koszics dr. veszélyt jelent az elnök kamarai tagságának verifikálására.

Tekintettel pedig dr. Koszics újabb elbocsátására, hangsúlyozni kell, hogy az új kamarai választásokat legális uton tartották meg (az eddigi tagok miniszteri kinevezés útján töltötték be állásukat.) Az új kamarai képviselőség már megkapta felhatalmazásait, melyek szerint július negyedikén meg kell tartaniok az alakuló közgyűlést. Eszerint a vezetőség mostani tagjainak nem lenne normális kvalifikációjuk arra, hogy döntő erejű határozatokat hozzanak a kamara jövőjére nézve, annál kevésbé, mert a mostani tagok közül sokan nemis kaptak mandátumot a multhéten megtartott kamarai választáson.

Én intézkedéseimben teljesen a kötelesség és lelkiismeret alapján jártam el és ügyeltem arra, hogy a kamarai ülések munkája és határozatai összhangban legyenek a törvényes előírásokkal.

Koszics dr.-nak a rendes és plenáris ülés határozata útján való elbocsátása nem törvényes és nem is felel meg a kamarai tisztviselők pragmatikájának és így kényszerítve voltam arra, hogy a plenáris ülés mai határozatát is felfüggeszsem.

Dr. Koszics eszerint a kereskedelemügyi miniszter további rendelkezéséig továbbra is megmarad a kereskedelmi kamara főtitkári állásában.

Milosevics Péter kamarai kormánybiztos ma délután Beogradba utazott, de előzetesen utasította a kamara régi vezetőségét, hogy abban az esetben, ha július negyedike előtt kamarai ülést hívnak össze, azt előzetesen írásbelileg jelentsék be a minisztériumnak.

Elfogták a spanyol összeesküvők vezérét

Madridból jelentik: A csendőrség tegnap este Caragona városban letartóztatta Aquilera tábornok hadügyminisztert, aki hír szerint a diéta ellen tervezett összeesküvés vezére volt. A tábornokot még az éjszaka folyamán erős csendőri fedezet mellett Madridba szállították és a haditörvényszék már a jövő hét elején ítélkezni fog felette. Madridban az esti órák-

ban olyan hírek terjedtek el, hogy Alfonz király még mindig nem utazott el Párisba és hogy tervbevett útja teljesen elmarad. A direktorium késő este hivatalos jelentést tett közzé, amelyben közli, hogy a király már csütörtök éjszaka az expresszrel elindult Párisba. A kommuniké hangsúlyozza, hogy az országban mindenütt teljes a rend és nyugalom.

NOVISZÁDI DOBOZGYÁR

Barth Domonkos, Petar Zrinjski ulica 17.

Elvállalok mindennemű doboz készítését, bármilyen mérték szerint a legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig **la szürke falemez — la fehér falemez — la barna patent lemez**
A legolcsóbb áron, minden erősségben és minden mennyiségben, 24 órával a megrendelés után szállítatik. Fizetések kizárólag gyáramban eszközölendők s így senki sincs azok felvételére felhatalmazva. Tisztelettel **Barth Domonkos**

Pályázati hirdetés

A novisadi rom. kath. egyházközség levélbeni zárt ajánlat útján bérbe adja a Péter Király ucca 30. számú bérházában levő, Kertész Mór feletti emeleti helyiséget, amely ugy irodai, mint üzleti célokra rendkívül alkalmas.

A helyiség egyben és felosztva is bérebe vehető.

Ajánlatok f. évi július 3-ának déli 12 órájáig a hitközségi irodában adhatók be, ugyanott nyerhető bővebb felvilágosítás naponként d. e. 10—12 óra között.

Novisad, 1926. június 22-én.

A rom. kath. hitközség elnöksége

193-1-0

Figyelem!

Ön csak akkor győződik meg a kovácsmunkák jó és olcsó beszerzéséről, ha szükséges megrendeléseit, u. m.: Autórugók, hintók, steier kocsik, lövasalások stb.-bi e szakmába vágó munkát L. Muzičkog (Jenő herceg) ucca 1. szám alatti műhelyben eszközölteti. Gyors és pontos kiszolgálás. Tisztelettel

Eiler Henrik, kovács-mester.

— Egy jó állapotban levő —

Csónak

2 darab dupla evezővel eladó. Cim a kiadóban.

1-2

Üzemképes 15 H. P.

szívógázmotor

eladó.

Gausz János

Novi Sad, Futoski put 66. szám alatt.

Uj női bicikli

olcsón eladó. Cim:

Petra Zrinjska u. 68. sz.

198-1-4

Zongorák

és

Pianinok

elsőrangú gyártmány nagy választékban

Truppel Bélánál

-o- hangszer készítő -o-

Novisad, Dunavska ulica 17.
Željeznička ulica 31. szám.

Nagy raktár mindenféle hangszerekben, gramofonok s gramofon-lemezekben, ugyszintén bel- és külföldi quintisztika hurokban Eladás nagyban és kicsinyben.

JAVÍTÁSOKAT ÉS HANGOLÁSOKAT ELVÁLLAL

Lawn tennis rakettek eladása és rakett javítás.

A lengyelek királyt keresnek

Pilsudszky marsall I. István lengyel király — Királykeresők odisszeája

Milanóból írják: Róma s Milánó bizalmas politikai köreiben sokat suttognak legújabbán arról a titkos diplomáciai tevékenységről, amelynek hősei — a lengyelek.

Nem kevesebbről van szó, mint arról, hogy a lengyelek — királyt keresnek.

A titkos megbizatással utazó királykereső csoport egyelőre még távotartja ugyan magát a hivatalos politikai köröktől, de máris módjában van — néhány kosarat elkönyvelni.

A királykereső kis lengyel csoport feje Miklacscevszky ezredes, a lengyel függetlenségi mozgalom lelkes harcosa és Pilsudszky marsall legmeghittebb barátja.

A Secolo munkatársa hosszabb beszélgetést folytatott Miklacscevszky ezredessel, aki kijelentette:

Lengyelország előbb vagy utóbb, de föltétlenül elveti a köztársasági formát és át tér a monarchikus formára, annál is inkább, mert ez nagyobb biztosítékot nyújt az alkotmányának, amelynek minden párt fölött kell állnia. De még azért is áttérünk a királyság formájára, mert a lengyel nép tradicionális óhaja, hogy az ország királyság legyen. Nem lehetetlen, hogy a pártok mostani harcaiból kifolyóan már rövidesen meg is történik a királyság kikiáltása.

Tehát Pilsudszky marsall lenne Lengyelország első királyja, I. István név alatt?

A világról sem — kiáltott fel Miklacscevszky ezredes. — Aki ilyesmit tételez fel róla, az nem ismeri Pilsudszkyt! Személyes ambíciói nincsenek! Ő csak a haza sorsát tartja szem előtt.

És az ezredes megvallotta, hogy éppen Lengyelország jövőjének biztosításáért lengyel hazafiak csoportja a napokban ismételtelen felajánlotta a lengyel koronát Sixtus bourbon hercegnek. De a herceg ismét — és egészen határozottan — visszautasította a koronát, amelyet egyébként már pár évvel ezelőtt is felajánlottak neki.

Sixtus bourbon herceg elhatározását meg másítandó, a lengyel hazafiak egyenest a pápához fordultak. De XI. Pius világosan értésükre adta, hogy nem hajlandó Lengyelország belső ügyeibe még ilyen formában sem beavatkozni.

A lengyel királykeresők ezzel a határozott elutasítással sem voltak eltántoríthatók továbbbi munkájuktól. A jelöltjeik között most ott szerepel Sixtus herceg öccse, Xavér Ferenc bourbon herceg. De van még két más jelöltje is: Miklós román herceg és Kristóf görög herceg. De ezek sem mutatnak még egyelőre hajlandóságot a lengyel korona elfogadására. Xavér Ferenc herceg ugyanazokkal az érvekkel hátrította el magától a megtiszteltetést, mint bátyja, Sixtus. Miklós román herceg azonban anyja tanácsára készséggel vállalta volna Lengyelország koronáját, de az események változással összeesküdtek a lengyelek ellen: Károly trónörökös lemondása miatt, mivel Mihály herceg, az új román trónörökös még csak gyermek, Miklós hercegnek, a román királyi ház tanácsára hazájában a helye, hogy a román király halála esetén ő tölthesse be a régens szerepét. Így azután Miklós román herceg sem teheti meg fejére a lengyel koronát.

Ami pedig Kristóf görög herceget illeti, őnála is kevés reményük lehet már a lengyel uraknak. Kristóf herceg ugyanis a csendes, békés életet szerető művészek közül való, akinek legnagyobb öröme a festészetben és zenében telik. Vagyona óriási, mert nemcsak a görög uralkodó család vagyona szállt reá, hanem mert a felesége is — az amerikai Leeds dollármilliárdos leánya. — dús gazdag. Igazán fejedelmi villája van Rómában és amint már többször kijelentette, békés és harmonikus életét semmi szín alatt sem cserélné fel politikai izgalmakkal. Amikor a lengyel küldöttség kihallgatást kért Kristóf hercegnél, azt a választ kapták, hogy — a herceg nem fogadja, csak jóbarátait. A lengyelek azonban nem csüggedtek, megvárták a palota lépcsőinél és — ott terjesztették elé alázatos hódoló óhajukat. A herceg pedig udvariasan mint mindig végighallgatta ezt a kis beszédet is, majd mosolyogva így szólt:

— Uraim, nézzék meg a fejemet! Kopasz vagyok, mint a biliárdgolyó. Azt hiszik, hogy ezen a fejen meg tudna állni egy királyi korona? Én, a magam részéről bizonyos vagyok benne, hogy abban a pillanatban, amint föltették, le is csuszna róla...

Köszönt és — otthagya a királykereső lengyeleket, akik most már Anglia felé irányítják tekintetüket.

Bessarábiában megint felfedeztek egy titkos földalatti templomot

A szekta titkait nem ismeri senki

Bukarestből írják: Csak néhány hónappal ezelőtt sikerült a besszarábiai hatóságoknak felfedezni és lerombolni az inocentista szekta parjolteni földalatti templomát. Akkoriban az egész világsajtót bejárta a hír arról a borzalmas felfedezésről, amit a hatósági közegek abban a földalatti templomba találtak. Híven meztelen ember élt a föld alatt, teljes sötétségben, zsoldárokat énekeltek és a testük telve volt a legborzalmasabb sebekkel. A szekta főnökét, Cumac besszarábiai parasztot akkor őrizet alá vették, de néhány heti fogság után szabadon bocsátották. A szekta többi tagjai kórházba kerültek, mivel olyan állapotban voltak, hogy sürgős orvosi kezelésre voltak rászorulva.

Ujból felépül a misztikus földalatti templom

Cumac Grigore, amikor kiszabagult a kisenevi rendőrségtől, eladta a Parjolteniben lévő házát és elköltözött egy Kisenev környékén lévő faluba, Budestibe, ahol újból hozzá kezdett az inocentista szekta megszervezéséhez. Néhány hét alatt sikerült neki a tekintélyes orosz parasztok közül néhányat híveinek megnyerni, akik eladták házaikat, földjeiket és a pénzt átadták Cumacnak és ő azonnal hozzá kezdett a földalatti templom építéséhez. Őt hatméternyi mélyen tekintélyes nagy üreget ás-

tak ki, az üreget befedték, úgy, hogy semmi nyílása nem volt a külvilág felé. Ide vitte le az inocentista apostol a híveit.

A csendőrség felfedezi a templomot

A budesti csendőrségnek feltűnt, hogy egyik tekintélyes parasztgazda a másik után adja el házát, földjét és eltűnnek a faluból. Amikor most néhány nap előtt, az egyik parasztgazda újból áruba bocsátotta a vagyonszármazását, a csendőrség résen volt. A faluban lakó egyik regáti tisztviselő, a csendőrség tudtával vásárolta meg a parasztgazda házát, aki, miután mindenét eladta, elbucszott az ismerőseitől s felesége és tizenöt éves leánya kíséretében megindult az országúton. A csendőrök természetesen a nyomukban voltak. A falu határától pár kilométerre várt rájuk egy torzborz külsejű ember. Amint később kiderült, ez volt az inocentista apoltol, Cumac Grigore. Cumac megölelte, megcsokolta az érkezőket és karonfogva vitte őket pár lépésnyire, ahol mind a négyen eltűntek a kíséző csendőrök szemei előtt. A csendőrök vissza mentek a faluba. Kisenevből telefonon megerősítést kértek és még a hajnali szürkület előtt husz főből álló csendőrökülönmény vizsgálta a talajt, ahol Cumac kíséreléssel oly furcsa módon eltűnt.

Vérző kereszt az Ur angyalának mellén

A templom igen primitív módon készült. A földalatti üreget valószínűleg a nivók maguk ásták és a nyílást deszkadarabokkal fedték el. Kivülről az egész építkezés olyan ügyesen volt fűvel, lombbal maszkírozva, hogy a be nem avatott aligha tudta volna felfedezni a titkos templomot. A csendőrség több, mint harminc hívőt talált ebben a földalatti templomban. Ugyanazok a borzalmas jelenetek ismétlődtek meg, amik a parjolteni templom felfedezésénél is történtek. A szekta tagjai, férfiak, nők, lányok vegyesen már több, mint két hónap óta éltek ott minden világosság és friss levegő nélkül. A legtöbbször teljesen meztelen volt és testük telve volt sebekkel. Annak a kis tizenöt éves parasztlánynak, aki az apjával és anyjával együtt csak az előző este lett a szekta tagja, a mellén egy még vérző, keresztalakú késsel vágott seb volt. Az egyik csendőr borzadva kért felvilágosítást az irtózatos seb eredetéről. Cumac, az apostol, adta meg a magyarázatot: Ez a kislány az Ur angyala lett és mellén kell, hogy viselje az Ur keresztjét...

A szekta titkait senki sem ismeri

A szekta összes tagjait csendőri karhatalommal kísérték be Kisenevre es az ottani törvényszék első szekciójára foglalkozik jelenleg ennek a misztikus szekta büntígyének a feiderítésével. A szekta igazi céljait senki sem ismeri, mert a tagok a belépésük után megesküsznek arra, hogy a szekta szokásait soha el nem árulják. A szekta ifjabb tagjai akarattal elárulták egymást és ezekből jól-rosszul a következőképpen lehetne összeállítani a „vallás” tanításait: Csak napok választanak el bennünket a világ végétől, amikor a föld mélyéből ki fog emelkedni az Atyaisten, a Fiu és a Szentlélek kíséretében. Ezért kell az inocentista templomokat a föld alá építeni, hogy ott teljes sötétségben, ájtatos zsoldáréneklés kíséretében várják a szent kinyilatkoztatást.

Nincs többé tetszhalál!

Vérvizsgálattal állapítja meg egy angol gyógyszerész a halál beálltát

Londonból jelentik: Nincsen többé tetszhalál. Ezt a jelentős és nagy feltűnést keltő szakvéleményt adta le egy londoni tudományos bizottság, amely egy fiatal londoni gyógyszerész új készülékét tanulmányozta hónapokon keresztül. A készülék lehetővé teszi, hogy a tetszhalottat az igazi halottól olyan esetekben is meg lehessen különböztetni, amelyekben az eddigi tudományos eszközök nem mutatkoztak kielégítőnek. A bizottságnak egy egyetemi tanár és három orvos volt a tagja, így megbízhatóan lehet elfogadni szakvéleményüket, mely szerint az új találmánynak nagy gyakorlati értéke van.

Az élve eltemetés az utóbbi évtizedekben mind ritkábbá vált Európában. Ennek ellenére nem lehet mondani, hogy teljes biztonságot nyújtanak ebben a tekintetben az eddig ismert tudományos eszközök és hatósági szabályzatok. Egyedül Angliában a háboru befejezése óta hat élve eltemetési eset vált ismertté. Igaz, hogy mind a hat jól végződött mert csodálatos véletlen, mind a hat esetben megmentette az élve eltemetésre kerülőt.

A legérdekesebb ilyen eset Leestben forult elő. Nagy részvét mellett fogtak hozzá egy 30 éves férfi eltemetéséhez, aki epilepsiában szenvedett és két nappal előbb halt meg a temetés idejénél. Az orvosi szakvélemény megállapította a halál beálltát, már a koporsót akarták a földbe süllyeszteni, amikor a súlyszűrőkészülék kötele elszakadt és a koporsó a mélybe zuhant. A zuhanásnak két következménye volt: Az egyik, hogy a koporsóban fekvő ember halálszerű álmból felriadt, a másik, hogy a koporsónak oldalfala szétrepedt és a gyászolók legnagyobb rémületére a halott a nyíláson keresztül kinyújtotta a karját.

A hat esetet felmutató statisztika természetesen hiányos, mert csak olyan esetekre vonatkozhatik, amikor a tetszhalott az utolsó pil-

lanatban megmenekült rettenetes sorsától. Azt persze, hogy hány élő került valóban eltemetésre, nem lehet megállapítani. A londoni gyógyszerész készüléke azonban, ha a gyakorlatban is tényleg beválik minden ilyen esetet lehetővé tesz.

A feltaláló új készülékéről a következőket mondja:

— Ez a szerkezet olyan megdöbbentően egyszerű, hogy valóban csodálkoznom kell, hogy senki nem jutott még előttem erre a gondolatra. Az egész készülék nem más, mint kis epruvetta.

Es felemelte asztaláról a kis lepecsételt üveg tubust, amelyben egy kék zsinór logott.

— Ez a zsinór — folytatta a gyógyszerész — lehetővé teszi, hogy 100 százalékos biztonsággal megállapítsuk a halál beálltát. Nincs másra szükség, csak egy türe. Az ember vére a halál után, és pedig kizárólag a halál után savtartalmu lesz. Élő ember vérében soha sincs sav. Ezt a kis kék zsinórt egy tü segítségével bevezetjük az állítólag halott bőrébe és körülbelül egy félórát kell benthagyni. Ha ez a zsinór az idő elteltével sárga színt ölt, úgy a „halott” tényleg meghalt. Ha azonban csak benulás vagy tetszhalál esete forog fenn, úgy a zsinór semmiesetre sem változtatja meg színét. Ez a módszer minden esetben beválik és ha Angliában törvény útján kötelezővé tesszük használatát, úgy a tetszhalottak eltemetése örökidőkre a mult emléke lesz.

Ehen pusztult egy egész sziget lakossága

Rettenetes tragédiát fedeztek fel a Sárga-tengeren — Naplótörredék az éhhalál előtt
Ötezer halottért tüzött ki gyászlobogót a japán belügyminisztérium

Japán újságok adnak hírt a modern civilizáció történetében szinte páratlanul álló, borzalmas eseményről, amely hónapokkal ezelőtt a japáni Sárga-tenger egyik eldugott kis, magános szigetcskéjén játszódott le. Novaja-Semljától északra fekszik Kiusi-Maroa sziget, kis japáni halászhely, amelynek mintegy ötezer fonyi lakósságot csontszáradtan találta meg egy mellette lehorgonyzó japán halászhajó.

A rettenetes tragédiát megelőzőleg a japán brigg rendszeres cserekereskedést bonyolított le a sziget lakossága és Jokohama kereskedői között, amennyiben halakat szállított nagy mennyiségben Dai Nippon földjére. Most is, mint minden tavasszal, üzletét jött lebonyolítani a hajó és a hajósok ugyancsak meglepődtek, amikor senki nem jelentkezett. Később, amikor beljebb mentek, látták a szörnyű valóságot, a szerencsétlen lakók halálát. Az egyik házikóban naplóra akadtak, amelybe egyik szerencsétlen áldozat a következő följegyzéseket írta:

— Nincs már semmi készletünk. Csak néha tudunk egy-egy kis halat fogni... Hajót

látunk, amely mintha közelednék, de csalódunk... Irtozatos látunk, miként halmak éhen gyermekeink. Sirva könyörögnek segítségünk rajtuk. De hogyan tegyük ezt?... A ruhánk gyapuját rájuk és közeli segítséget remélünk... A gyermekek mind meghaltak... Már csak négy halász és két asszony él... Irtozatos ami kint szenvedünk... Két halász meghalt, aki a halottak husából evett... Már csupán én, Szenov vagyok életben és egészen gyöngye vagyok, amikor ezt itt írom... Már reszketek, reszket a szemem és a kezem.

A hajó kapitánya Jokohamába való érkezése után a hatóságok útján jelentést tettetett szörnyű lefedezséről a japán belügyminiszternek, aki azonnal bizottságot küldött a halál szigetre. A bizottság megállapította, hogy a sziget szerencsétlen lakosait a rendkívül szigorú téli időjárás teljesen élelmiszer nélkül találta és mivel hónapokon át voltak elzárva a külvilágtól, lassu éhhalállal sorvadtak el. A belügyminisztérium épületére gyászlobogót huztak föl.

Gyulai Pál centennarium

1926. január hó 14-én mulott el száz esztendeje, hogy napvilágott látott kincses Kolozsvárott a magyar kritika, értekező próza nagy mestere, a kiváló stílművész, a finom ízlésű, kedves hangú, bájos melankóliával író költő: Gyulai Pál.

Teljes száz esztendő: mulott el születése óta, üzenhetedik éve pedig, hogy megszűnt dobogni a nemesen lüktető szív, megszűnt alkotni az elsőrangú mester, aki egész életet a teremtés nagy munkájának szentelte, nevét halhatatlanná téve, örök nyugovóra tért.

Száz esztendőt két emberöltő, viharok, harcok, megnyugvások váltakoztak, korok s benne emberek tüntek fel és tüntek el, lettek elmosódott emlékek, de a százesztendő Gyulai fogalomná vált, a „Vázlatok és képek” címen összegyűjtött kedves *elbeszélései* minden irodalomszerető ember előtt ismeretesek és ma is mintaképei a szerkesztés biztonságának és a jellemzés művészetének.

Gyulai költeményeit ma is gyönyörködve olvassuk és lírája lelkünket megragadja, erőt vesz rajtunk is az a hangulat, amely őt is „a méla érzések rabjává” tette. Lelkünk is hallani véli „erdő szélén a hulló lombok halk zaját, mint hervadó remények lágyan visszhangzó sóhaját s el-el-méláz az őszi fényen, enyhülve egy-egy szép emléken.”

Dalaiban a sokat szenvedett lélek sirását halljuk, megérezzük az összetört vágyat, a tépett reményt, a titkos fájdalmat, az őt ért gyászt, mikor szép, fiatal feleségét veszítette el, majd leánya és egyetlen fia költözvén el mellette az elők sorából, gondoskodott a sors, hogy Gyulai a fájdalomtól bőven kivége részét, ami meg is érzik költészetén.

Kritikájában mindig hű volt meggyőződéséhez és nem törődve a közhangulattal sokszor kedvenc írók munkáit is szigorú és súlyos bírálatban részesítette. Mindenütt az igazság-szeretet, az őszinteség vezette, még sze-

relmi dalaiban sem a lobogó szenvedély irányította, hanem mély, igaz és közvetlen érzéseit juttatja kifejezésre, reménykedve sóvárog, megható, borongó bánat szállja meg s csak akkor derűs szerelmi költészet, amikor völegény s férjként rajzolja boldogságát.

Legmelegebb, legjobban átértett és talán legmélyebb a költészet, amikor elhalt felesége után buslakodik s szívét jó hitvese elvesztésén érzett fájdalom tépi.

De őszinte fájdalmának festésénél ép úgy, mint szerelmi dalaiban nem szenvedélyes, nem lázadó, hanem ezekben is „nemes érzés, nemes kitejézésessel párosul.”

Erre kiváló példa: „Szeretnélek megegyeszer látni” c. költeménye, melyet felesége elhunyt után írt, vagy az „Éji látogatás”, amely költeménye még az elemi iskolából ismerős előttünk.

Előbbiből szemléltetésül két versszakokat közlünk:

*„Szeretnélek még egyszer látni
A vén udvarház csarnokán,
S ha elhangzott az Isten-hozzád,
Még visszanezni utolszor rád
S először sirni igazán.”*

*Szeretnélek még egyszer látni,
Meggyógyítva egy pillanat.
Mit szenvedtem, feledni tudnám,
S még egyszer örömet feldulnám
Érted ifjuságotam.”*

Egyéb irodalmi munkái is halhatatlanságot biztosítanak a százéves Gyulainak akiről gondolkozunk, munkáit olvasunk, rá kegyelettel emlékeznünk annál inkább is kötelességünk, mivel ő ezt mint ember is megérdemli.

Két kötetben vannak összegyűjtve Gyulainak csak emlék-és gyászbeszédei, amelyekben az elhunytak iránt érzett kegyelet hurjai csengenek, amellet, hogy az illetőket igazságos értékeléssel meg is bírálta.

De ez a nagy élet is őseihez tért.
1895. febr. 10-én ötven éves irodalmi jubileumát fölemelő módon ülték meg az irodalmi társaságok, illik, hogy százéves születésének fordulóján, emlékének meghajtsuk a hála és kegyelet zászlaját.

Mák Aladár.

A határbíró

Jelentéktelennek látszó és szinte szegényhez foglalatosságnak látszik ez minálunk Noviszádon. Elemiskolások legények, vagy legfeljebb apró inasgyerekek szaladgálnak itt legtöbbször a pályán, alig látszanak ki a taccsászló mögül. Fogalmuk sincs arról, hogy mi lenne a kötelességük és szinte megbotránkolnak, ha a bíró figyelmezteti őket, hogy a taccsbírónak nem illik a mérkőző játékosokat biztatni, vagy heccelni és néha talán jó volna arra is figyelni, vajjon taccsra ment-e a labda vagy sem.

Sokat panaszkodik a mi közönségünk a bíróra, a bíró a közönségre, egymást érik a hibásan lefűtyült faultok, a kornervonal felé haladó labra időelötti lefűtyülése, a határbíró ügytelensége folytán megváltoztatott ítéletek, megtorlás nélkül maradt szabálysértések, stb.

Ezeknek a hibáknak túlnyomórésze elmaradna akkor, ha a taccsászlót hozzáértő ember kezelné. A baj abban van, hogy a játékosok, vagy az idősebb sportférjak azt hiszik, hogy a közönség és a játékbíró őket is az elemista-taccsbírók jutatódjának tekinteni és bennük is csak egy szükséges rosszlat látni, mint ezekben a taccsbíró palántákban.

Nincs igazuk. Végtelen megkönyvitést jelent a játékbíróra nézve az, ha tudja, hogy megbízható két segítőtárs támogatja munkájában. Ha tudja azt, hogy a huszonkét játékos munkáján felül nem kell arra is vigyázni, mikor int le a határbíró meg nem történt taccsot, faultot, vagy kornert csak azért, hogy azzal a neki kedves csapatot juttassa előnyhöz.

Segítőtárs és nem klubdribler kell a bíró mellé és akkor egy csapásra megszűnnek a bajok, mert egyszerre három bíró működik a pályán.

Sokan attól is félnek, hogy mint taccsbírónak nekik kell átugrani a kerítésen, ha kirugják a labdát, vagy csülökig belemenni a vizesárokba, ha véletlenül belepottyan a futball. Pedig a kirugott labdát nem a határbírónak, hanem annak a játékosnak kell visszahozni a pályára, amelyik kirugta.

A taccsbírónak sokkal komolyabb és felelősségteljesebb feladata van. A játékszabályok teljes tudásával a tarsolyában, minden egyes hibát a bíró futtyét megelőzve jeleznie kell.

Versenyeznie kell a bíróval abban, hogy minél több olyan szabálysértést vegyen észre, amelyet a bíró esetleg elvett. Hogy készen álljon biztos és határozott feleletre akkor, amikor a bíró tisztára a taccsbíró intésére állítja meg a játékot és hozzá fordul az ítélet kimondása céljából.

Határozottan kezelje a jelzőzászlót és a zászló kinyújtásával és néhány lépéssel jelezze az irányt, amelybe a szabadrugást rugni kell. Ott tartózkodjék mindig, ahová véleménye szerint a bíró nem láthat el tisztán. Komoly és elfogulatlan munkássága annyira leköti, hogy nem akad érkezése a közönség apró értetlenségeire reflektálni. Munkája különben is annyira imponálni fog a közönségnek, hogy nem merészel gyerekes viccelődésbe kezdeni az ilyen taccsbíróval.

Suboticán vasárnap egy nagybajuszú, előkelő társadalmi állást betöltő idősebb úriember látta el a határbírói tisztet. A noviszádi futballsport jövője is megköveteli, hogy félredobva az oklatan és sportszerűtlen huzódóaszt, idősebb komoly sportemberek vállalkozzanak a mérkőzések határbírói tisztének ellátására.

**A kétnapos ünnep
futballprogramja**

Ma, vasárnap délután 4 órakor: Zseljeznicsári—NAK I. b (Előmérkőzés). (NAK pálya)

Az ujonnan alakult vasutascsapat elsőben méri össze erejét a NAK I. b csapatával. A fiatal vasutascsapat állandóan javuló formát mutat és így a NAK tartalék legénységének ugyancsak jó játékot kell mutatnia, ha győzni akar. Eldöntetlen, vagy minimális NAK győzelmet várunk.

Délután 6 órakor:

Hajduk (Osijek)—NAK (NAK pálya)

Az Aradi T. E. ellen, a NAK kétségteletlenül hanyatló formáról tett tanúságot. Legjobb játékosainak egy része sérülés miatt nem állhat csatasorba és így kevés győzelmi reménnyel indul a mai küzdelembe.

Az oszjeki bajnokságban előkelő helyet betöltő Hajduk teljes első csapatát állítja sorompóba. Játéka mindenestre fejlett technikájú és élvezetes lesz. A NAK-ot csak Dusszing és a két hátvéd kivételen jó játéka mentheti meg a kétségeléstől nagyobb vereségtől.

**Hétfőn délután 4 órakor:
Előmérkőzés a Karagyorgye pályán.**

Délután 6 órakor:

**Hajduk (Osijek)—OSKV
(Karagyorgye pályán)**

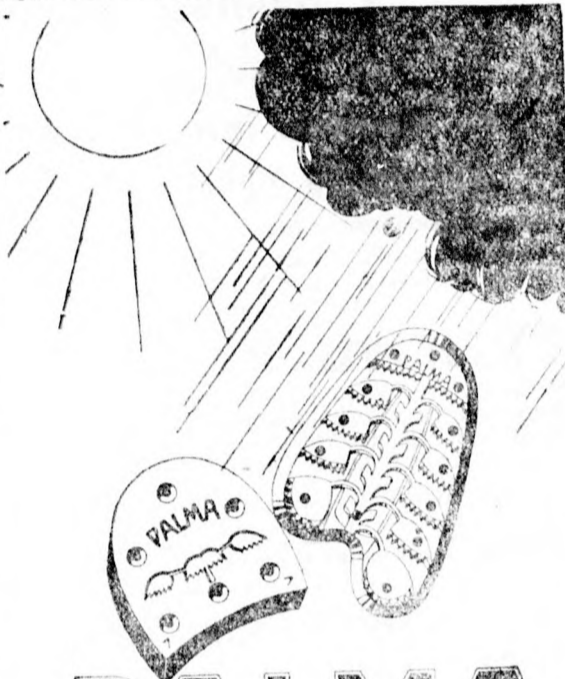
Az OSKV legutóbbi hatalmas formajavulása, könnyen kétségessé teheti az oszjeki vendégcsapat indokoltnak látszó győzelmi kilátásait. Legutóbbi mérkőzése az OSKV, mintha korrigálta volna régi, nagy hibáját, és nem engedett az iramból még a játékidő második felében sem. Annyi bizonyos, hogy a rutinos oszjeki csapattal szemben, csak a teljesen fit OSKV indulhat győzelmi eséllyel és ha a noviszádi bajnokcsapat formájában nem ment vissza, a minimális gólarányú győzelem be is következhet.

A NAK csapatösszeállításai. Délután fél 6 órakor: Dussing, Bertók, Alexy, Heterle, Saro, Iljja, Greuling, Lenci, Schäffer, Mitrovics, Juhász. **Fél 4 órakor:** Lerch, Boross, Peikert II. Molnár, Hejtmann, Majoross, Aranyossy, Dörge, Leonhardt, Georgievics, Derner. **Tart:** Lemler Haller I. De. 9 kor a következő if. játékosok jelenjenek meg. Lemler, Szanterege, Platz, Vlaskovics, Hiegel, Haller, Ilkics, Fekete, Tome, Dessiner, Vas, Zala, Lerch III.

Drága mulatság a potya futballévezet. Noviszádi specialitás az, hogy az OSKV és a NAK pályán lejátszásra kerülő mérkőzéseket, élelmes potyázók, nem úgy mint másutt szokásos a fák hegyéről, hanem sokkal kényelmesebben, a vasúti töltésről élvezik végig. Ezekre a potyázókra mostanában rossz idők járnak. Főkapitányi intézkedésre a mérkőzésekre kiküldött rendőrök leigazolatták a potyapáholó közönségét, a rendőrség pedig kihágásért megbünteti őket. Néhány ilyen büntetést már ki is róttak és az ingyenes futballrajongók fejenként száz dinár leszurkolása közben szomorúan állapították meg, hogy ezért a pénzért akár öt mérkőzést végignézhettek volna a tribünbeli páholyból is.

Megbüntették a levonuló taccsbirót. Eseményekben gazdag ülése volt péntek este a kerületnek. Az adminisztrációs és fegyelmi ügyek egész légiója került elintésésre. A kerületi választmány tagjainak komoly hozzáértésére vall, hogy az ügyeket simán és a szabályok követelményeinek megfelelően intézték el. Mint-hogy a beográdi alszövetség, a mai és holnapi napot a Tuskó alap napjával tüzte ki, a kerület elrendelte, hogy hétfőn a Hajduk—OSKV mérkőzés előtt a Radnicski és a Makkabi játsszon előmérkőzést. A Radnicski közgyűlése ellen felebezés érkezett be. Ebben az ügyben a kerület elrendelte a vizsgálat megindítását. Vics Mihálynak incidense támadt egy nemrégiben lejátszott mérkőzésen. A kerület egyhangú határozatával Vics Mihályt hat hónapra eltiltja attól, hogy sportegyesületben hivatalos mőkö-

dést fejtsen ki. Ezt a fegyelmi határozatot megerősítés végett felterjesztik a beográdi alszövetséghez. Morgenstern Tibor játékjogát két hétre felfüggesztette a kerület, mert az ATE—OSKV mérkőzésen, előzetes bejelentés nélkül tüntetőleg elhagyta hátsóbírói helyét. Előterjesztést tettek olyirányban, hogy a kerület kérje meg az MLSZ-t Hirschler, a másik levonult taccsbiró megbüntetésére, de ettől a választmány eltekintet Peikert Károly játékjogát a kerület azonnali hatállyal felfüggesztette, mert az ATE—NAK mérkőzésen a vezetőbíró tetteleg inzultálta. Ebben az ügyben elrendelte a kihallgatásokat. A Juda Makkabi által Bertók András és Alterov Milán ellen beadott feljelentés ügyében, a kerület, a feljelentő egyesületet közelebbi adatok betérjesztésére hívta fel.

PALMA

gummi sarok és talp

Ha rossz az időjárás, nem fényűzés, ha a cipőjén „PALMA”-t használ, amikor pedig szép az idő, ha a szandálon viseli, mert a gummisarokkal a járásunk kellemes és ruganyos s ez minden takarékos és praktikus ember számára feltétlenül szükséges. Vajjon miért?

Mert tartósabb és olcsóbb a bőrnél

Kísérlelje meg s hamarosan meg fog győződni róla, hogy nem akar már cipőt viselni „PALMA” nélkül.

TÖZSDE

Június 26	Zürich	Beograd	Zagreb	Newyork
	zárlat	zárlat	zárlat	zárlat
Beograd	—	—	—	176 50
Zürich	1096	1096	—	1936 25
Newyork	56 52	56 52	—	—
London	275 60	275 60	—	486 5/8
Páris	166	163	—	297 50
Milano	208	205 50	—	364
Prága	167 60	167 80	—	291 50
Berlin	—	—	—	23 80
Budapest	—	—	—	72
Brüsszel	—	—	—	289 50
Bécs	800	800	—	—
Bukarest	—	—	—	45
Amsterdam	—	—	—	40 18
Szótija	—	—	—	—
Krisztianik	—	—	—	—
Szaloni	—	—	—	—
Stockholm	—	—	—	—

Noviszadi terménytőzsde
1926 június 26. (Hivatalos jegyzések)

Buza, bácskai d. k. 320 (1 vagon). Liszt, nullás bácskai kombinált d. k. 530 (1 vagon). 5. számú kenyérliszt frankó Sziszák d. k. 425 (1 vagon), 6. sz. kenyérliszt bácskai d. k. 320 (2 vagon), 8. számú szlavóniai takarmányliszt 132 50 (1 vagon). Buzakorpa, bácskai új jutaszákban d. k. 120 (1 vagon), szerémi új jutaszákban 130 (1 vagon). Irányzat: nyugodt.

A Noviszadi Katolikus Olvasó- és Gazdakör

Epres-ucca 18. sz. saját helyiségében július 11-én vasárnap este szinre hozza Monostori Károly,

A kicserélt völegény

eredeti népszínmű dalokkal, 3 felvonásban
Rendező: Diener Gyuszi

SZEMÉLYEK:

- Tudó Gáspár, módos gazda és korcsmáros — Gellért Ferenc
- Éva, felesége — Mazány Magda
- Füzi Eszter, nevelt leányuk — Schimeticz Tuli
- Bencsi Józsi, urasági számadó juhász — Csapó Lajcsi
- Mikó Pali, nevelt fia, fiatal parasztagazda — Németh Feri
- Pogány Lajzi, csendbiztos — Leichtner Miklós
- Héja — Siket István
- Darázs —
- Bertleff, gazdag orosz paraszt — Andricsek János
- Szima, a fia — Móricz János
- Kolompár Zsófi — Lépes Mariska
- Lojzika, fia —
- Seifenduft Áron, révbérlő — Pollermann Béla
- Citera, a község dobosa — Lepár András
- Gangos, mezőbíró — Pilcz Nándor
- Lógós, kisbíró — Andricsek István
- Peti, szolga — Székely János
- Vica, szolgáló } Tudóéknál — Dobolka Annuska
- Fige } cigányzenészek — Mayer János
- Csicsó } — Garay József
- 1-ső } cigányzenész — Kakucska István
- 2-ik } — Babarczy István
- 1-ső } csendlegény — Mayer Mihály
- 2-ik } —
- 3-ik } — Biró Lajos

Nép. Történik egy nagyközségben a közelmúltban. Az előadás után tánc reggelig, melyre a kör tagjait és azok vendégeit tisztelettel meghívja a RENDEZŐSÉG.

MEGHIVÓ

A Vojvodinai Képesített közműves és ács-mesterek Egyesülete 1926. július hó 4-én délelőtt 9 órakor tartja első évi közgyűlését az Egyesület helyiségében Novisad, Laze Kostića ul. 22. sz. alatt melyre minden Egyesületi tagot ezúton is meghív a központi vezetőség.

TÁRGYSOROZAT:

Az alapszabályok 15. paragrafusában foglalt pontok.

A 3 havi rendes választmányi értekezlet egyidőben lesz megtartva.

A banketten résztvevők 3 nappal előbb jelentkezzenek levélileg a központi vezetőség-nél. Egy teríték ára 30— Dinar.

Saját érdeke minden tagnak hogy megjelenjen.

Novisad 1926. június 23.

AZ ELNÖKSÉG.

Villamos motorok,

dinamók javítását és tekercselését, világítás, csengő, telefon, mozibereendezéseket, rádió és autóakkumulátorok javítását, töltését és minden e szakmához tartozó munkát a legpontosabban és legolcsóbb árban vállalunk.

Peikert és Neurohr

elektrotechnikai és mechanikai vállalkozók Novi Sad, Primorska (Vásár) u. 21. — Speciális szakműhely. 3762—1—0

Egy butorozott szoba

Petrovaradinban,

nagyon egészséges helyen, alkalmas **üdülőknek**, kiadó. Házaspárnak vagy magányos hölgynek esetleg teljes ellátással is. Bővebbet a kiadóban.

139—1—0

Szabászati tanfolyam

Értesitem a n. é. közönséget, hogy **Uspenska u. 1.** szám alatti szalonomban július 15-étől kezdődőleg **női szabászati tanfolyamot** nyitok.

222—1—2

Djura Pašić, női szabó.

Nyilt-tér*)

Köszönetnyilvánítás

Ezúton mondunk köszönetet mind-
azoknak, kik felejtethetetlen halottunk

Szurkovszki Lajosné

szül. Vadócz Gizella

temetésén való megjelenésükkel koszoru
és virágadományokkal nagy fájdalomukat
enyhíteni igyekeztek.

Novisad, 1926. június 27-én

a gyászoló család

Gyászjelentés

Fájdalommal megtört szívvel tudatjuk,
hogy hön szeretett fiam és édesapánk

Sántha István

életének 56-ik évében f. hó 26-án reggel
hirtelen elhunyt. — Temetése folyó
hó 27-én délután 4 órakor a Lövész-ucca
42. számú gyászházból, a róm. kath. vallás
szerint helyezték örök nyugalom-
helyére.

Novisad, 1926. VI. 27-én

a gyászoló család

E rovatban közöltékért nem vállal felelősséget
a szerkesztőség.

APRÓ HIRDETÉSEK

Legjobb minőségű PA-
TENTIROZOTT SZŐLLŐ-
PERMETEZŐ GEPEK és
PALINKAFŐZŐ ÜST és
RÉZÜSTÖK legnagyobb
választékban MALOČIĆ
VASO-nál Novisad, Ki-
sači u. 32. 3119-1-100

CSÉPLŐGARNITURÁK,
külön cséplők és elevató-
rok, Hofherr gyári magán-
járó szivógyújtó golyós
Mav. cséplővel, cséplésre
keszen, eladók Vadócz
Károlynál, B.-Topola.
162-1-2

ELADO egy nagy jég-
szekrény, 1 nagy konyha-
szekrény, 1 halószoba, 1
ruhaszekrény, 1 kanapé,
több mechanikai gép és
egy pár új sárga lőszerszám
Futoski put 70. sz.
Ugyanitt egy hölgy ré-
szére butorozott szoba
KIADÓ és egy nagyobb
helyiség műhelynek vagy
raktárnak. 167-1-4

Két vagy háromszobás
LAKÁS mellékkeliségek-
kel aug. 1-re kerestetik
„Reklam“ Jevrejska 6.
221-1

HÁZMESTERT keresek
július és augusztus hona-
pokra, 1 szoba konyhás
lakást adok. Cim: Abra-
hám könyvkereskedésben.
219-1-2

Legolcsóbban MESZEL,
FES1 és FENYEZ Brand-
ner Ivan Novisad, Sio-
vačka ulica 32. 1

Tiszta FAJGALAMBOK
eladók, cim: Futaki-ut
84. szám. 3-1.

KIRAKAT (dupla üveg es
rollóval), 1 spanyolfal es 1
nagy férfi Singer-varrógép
es 1 motorbicikli olcsón
eladó Bana Jelašica (Mi-
kes Kelemen) ucca 6.

HIRDETÉSEK

Külön bejáratu, két ágyas, elegánsan
butorozott szoba

nyári konyhával július 1-re kiadó. Ugyanott
egy erős új kazánház üsttel együtt eladó.
Jovana Aranyieva ul. 7. (volt Damjanić u.)

Borbély-segéd

jó munkás, azonnal felvétetik.

Grieszer Péter, borbély

Magyar ucca 49. szám.
169-1-2

Vojvodinai Iparkiállítás Novisadon

1926. év augusztus hó 1-től 10-ig.

Több iparegyesület kivánságára — melyek tagjai még nem je-
lentkeztek, de részt óhajtanak venni a kiállításon — a végrehajtó
bizottság a jelentkezési határidőt f. é. július 1-ig meghosszabbította.

Az utazási igazolványok

elárúsítása már megkezdődött és azok a mi meghatalmazott ügynökeinknél
20 dinárért kaphatók.

201-1-5

A kiállításon nagy sorsjáték működik,

melynek nyerevényeit a kiállítás legszebb tárgyai képezik.

A sorsjegyek ára 10 dinár.

A kiállítási katalógus 10.000 példányban

f. évi július hó 10-én hagyja el a sajtót és aki abban hirdetést óhajt közzéteni, küldje be
a szöveget és kliséjét legkésőbb július hó 1-ig. A hirdetések díja igen mérsékelt.

Minden információt megad a kiállítási iroda.

Vásárolják mindannyian igazolványainkat és sorsjegyeinket.

Tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, hogy ma
vasárnap nagy

TÁNCMULATSÁGOT

rendezek, mely alkalommal a jóhírnevű **Tandori-
zenekar** fogja szórakoztatni t. vendégeimet, első-
rendű ételek es italokról gondoskodva, szíves párt-
fogásukat kérve, vagyok tisztelettel

Szathmáry Lajos, vendéglős

Jovan Aranyieva (Damjanić) ucca 19. szám.

Ház a város belterületén

megvételre kerestetik. Cimeket Schmolka
hirdetőirodájában Novisad, Futoski-put 2.
leadni 100.000 Dinár készpénz jelégre

Ma megyünk Amerikába!

Értesitem a t. közönséget, hogy **Temerinben** az
Amerika-vendéglőt átvettem

amelyet újonnan berendezve **kellemes nagy
kerthelyiséggel ünnepélyesen megnyi-
tottam.** Legjobb italok, ugyszintén elsőrendű
konyha tisztelt vendégeim rendelkezésére áll. Min-
dennap híres **tamburazenekar** szórakoztatja ven-
dégeimet. Szíves pártfogást kér

Vida Mihály vendéglős, Temerin.
180-1-3

S. O. S.

Nemzetközi Embervédelmi Kiállítás Budapesten 1926. május hó 29-től augusztus 3-ig
Fétáru utazás az S. H. S. és magyar vasutakon! 20 dináros vízum! 5 dinár kezelési költség
Mérsékelt vízumbeszerzés a kiállításra utazóknak!

„3 NAP BUDAPEST“ kedvezményes jegyfűzet. Ára 500 Dinár.

Budapest előkelő hotel és éttermeiben teljes ellátás — Különböző szórakozás. — Társasautó kirándulás.
50.000 magyar korona napi pótdíj ellenében szanatóriumban teljes pensio orvosi kezeléssel.
Novisadon kizárólagos eladási joggal

LUSTIG LAJOS váltó-üzletében,

Kralja Aleksandra ulica 13.

Telefon 203.

Vizumbeszerzés napi futárjára! az összes konzulátusoknál a leggyorsabban és legpontosabban!

Vojvodjanska Trgovačka Agencijánál,

Utazási iroda (Bauer Andor) Kralja Petra ul. 29.

Telefon 582.

A legjobb minőségű — nedvességet szigetelő — falak pucolásához kőműveseknek

homokkőpor (Reibsand)

megérkezett és minden mennyiségben kimérve kapható! Nagyobb tételeknél előnyár!

Vidéki megrendeléseket

a leggyorsabban vasuton intézünk. Helybeli nagyobb tételű megrendeléseket házhoz szállítunk.

özv. Neupauer Györgyné és Fia, Novisad,

Wilson-tér, a Főpostával szemben.